



AFIXIS

Μοντέλο Βουλής των Ελλήνων

Κανονισμός
της
Βουλής

Σειρά: ΜΟΝΤΕΛΟ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Τίτλος: ΜΟΝΤΕΛΟ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ - ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Συγγραφή Πρώτης Έκδοσης: ΘΩΜΑΣ ΤΣΟΥΛΙΑΣ

Επιμέλεια Έκδοσης 2019-2020: ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΑΡΥΤΣΙΩΤΗΣ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΑΤΣΑΓΓΑΣ, ΔΑΝΑΗ-ΖΩΗ ΜΗΤΚΑ, ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΜΠΛΕΜΕΝΟΣ, ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Επιμέλεια Εξωφύλλου: ΙΩΑΝΝΑ ΠΡΑΜΑΝΤΙΩΤΗ

Copyright © 2019 Afixis. Με την επιφύλαξη όλων των δικαιωμάτων. Άδεια στην Ευρωπαϊκή Ένωση υπό προϋποθέσεις.

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή, ολική, μερική ή περιληπτική, ή η απόδοση κατά παράφραση ή διασκευή του περιεχομένου του βιβλίου με οποιοδήποτε τρόπο, μηχανικό, ηλεκτρονικό, φωτοτυπικό, ηχογράφησης ή άλλο, για εμπορικούς σκοπούς. Ο εκδότης επιτρέπει την ολική ή μερική αναπαραγωγή για εκπαιδευτικούς και μη-εμπορικούς σκοπούς. Νόμος 2121/1993 και κανόνες τους Διεθνούς Δικαίου που ισχύουν στην Ελλάδα.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄
ΕΝΑΡΞΗ ΤΗΣ ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ

Εναρκτήρια Συνεδρίαση
Άρθρο 1

1. Η ημερομηνία σύγκλησης της Βουλής στην ετήσια συνεδρίαση (εναρκτήρια συνεδρίαση) της βουλευτικής περιόδου καθορίζεται από το προεδρικό διάταγμα για την σύγκληση της Βουλής.
2. Την εναρκτήρια συνεδρίαση κάθε βουλευτικής περιόδου διευθύνει ο Πρόεδρος της Βουλής, ο οποίος επικουρείται από έναν (1) έως τρεις (3) αντιπροέδρους.
3. Όλες οι διατάξεις του παρόντος κανονισμού εφαρμόζονται από την έναρξη της βουλευτικής περιόδου σύμφωνα με την §1.

Κήρυξη της έναρξης των εργασιών της Βουλής
Άρθρο 2

Η κήρυξη της έναρξης των εργασιών της βουλευτικής περιόδου γίνεται από τον Πρόεδρο της Βουλής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄
ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ

Παραίτηση από το βουλευτικό αξίωμα και πλήρωση των κενών βουλευτικών εδρών
Άρθρο 3

1. Κάθε βουλευτής μπορεί οποτεδήποτε να παραιτηθεί από το βουλευτικό αξίωμα.
2. Η παραίτηση συντελείται με την υποβολή γραπτής δήλωσης στον Πρόεδρο της Βουλής, η οποία δεν υπόκειται σε ανάκληση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄
ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

Σύνθεση
Άρθρο 4

Το Προεδρείο της Βουλής αποτελείται από τον Πρόεδρο και έναν (1) έως τρεις (3) Αντιπροέδρους.

Διάρκεια και λήξη της θητείας των μελών του Προεδρείου
Άρθρο 5

Η θητεία του Προέδρου και των Αντιπροέδρων διαρκεί από τη δημοσίευση του Προεδρικού Διατάγματος του άρθρου 1 μέχρι και το τέλος της βουλευτικής περιόδου.

Χήρευση θέσεων
Άρθρο 6

1. Οι θέσεις των μελών του Προεδρείου, που χηρεύουν από οποιαδήποτε αιτία, συμπληρώνονται αμέσως με εκλογή νέων μελών από την Οργανωτική Ομάδα.
2. Τα νέα μέλη του Προεδρείου εκλέγονται για το υπόλοιπο της θητείας των μελών εκείνων που καταλαμβάνουν τις θέσεις τους .
3. Αν χηρεύσουν ταυτόχρονα οι θέσεις του Προέδρου και όλων των Αντιπροέδρων, διορίζονται νέοι με νέο Προεδρικό Διάταγμα.
4. Αν ο Πρόεδρος της Βουλής κωλύεται για οποιονδήποτε λόγο, απουσιάζει ή επιθυμεί να λάβει μέρος στη συζήτηση, αναπληρώνεται από έναν Αντιπρόεδρο της Βουλής, που ο ίδιος τον ορίζει, αλλιώς, από τους Αντιπροέδρους κατά την τάξη της εκλογής τους.
5. Αν όλοι οι Αντιπρόεδροι κωλύονται ή απουσιάζουν, ο Πρόεδρος της Βουλής επιλέγει τον αναπληρωτή του από τους παρευρισκομένους στις συνεδριάσεις.

Αρμοδιότητες του Προέδρου

Άρθρο 7

1. Ο Πρόεδρος της Βουλής ασκεί τις αρμοδιότητες που του αναγνωρίζει το Σύνταγμα, ο Κανονισμός της Βουλής, και γενικά κάθε αρμοδιότητα που πηγάζει από την αυτονομία της Βουλής.
2. Ο Πρόεδρος της Βουλής διευθύνει και συντονίζει, σύμφωνα με τους όρους που ορίζει ο Κανονισμός, το σύνολο των δραστηριοτήτων της Ολομέλειας και των επιτροπών της Βουλής. Ιδίως:
 - (α) συγκροτεί τις επιτροπές της Βουλής·
 - (β) καθοδηγεί τους Αντιπροέδρους, τα Προεδρεία των επιτροπών και τους Κοσμήτορες στην εκτέλεση των καθηκόντων τους·
 - (γ) διαβιβάζει στους αρμόδιους Υπουργούς τα σχέδια νόμων που ψηφίστηκαν από τη Βουλή.
3. Ο Πρόεδρος της Βουλής έχει όλες τις εξουσίες για τη διεύθυνση των συνεδριάσεων της Βουλής και τη διασφάλιση της απρόσκοπτης διεξαγωγής των εργασιών της. Ιδίως:
 - (α) διασφαλίζει την πιστή τήρηση του Κανονισμού της Βουλής και την ελεύθερη έκφραση της γνώμης των βουλευτών·
 - (β) καταρτίζει τη διάταξη θεμάτων των εργασιών της Βουλής·
 - (γ) κηρύσσει την έναρξη και τη λήξη των συνεδριάσεων, τηρεί την τάξη, δίνει το λόγο, κηρύσσει τη λήξη των συζητήσεων, θέτει σε ψηφοφορία τα ζητήματα και ανακοινώνει τα αποτελέσματα των ψηφοφοριών·
 - (δ) διευθύνει και διατηρεί τις συζητήσεις μέσα στα όρια του Κανονισμού·
 - (ε) απαγγέλλει τις αποφάσεις της Βουλής και διερμηνεύει τα αισθήματά της·
 - (στ) παίρνει όλα τα αναγκαία πειθαρχικά μέτρα εναντίον κάθε παρεκτρεπόμενου βουλευτή.
4. Ο Πρόεδρος της Βουλής προϊστάται στις υπηρεσίες της Βουλής και συντονίζει τη δραστηριότητά τους, προσλαμβάνει το προσωπικό της Βουλής μετά από απόφαση της Οργανωτικής Ομάδας και εκδίδει όλες τις πράξεις που αφορούν την υπηρεσιακή κατάστασή του.
5. Ο Πρόεδρος της Βουλής ενημερώνει τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας για τη σύνθεση και τις ουσιαστικές μεταβολές των Κοινοβουλευτικών Ομάδων.
6. Ο Πρόεδρος της Βουλής μπορεί να αναθέσει σε ένα ή περισσότερα μέλη του προεδρείου γενικά ή ειδικά και κατά περίπτωση καθήκοντα, που ανήκουν στην αρμοδιότητά του, καθορίζοντας ταυτόχρονα και τους όρους άσκησής τους, αν το κρίνει σκόπιμο.

Αρμοδιότητες των άλλων μελών του Προεδρείου

Άρθρο 8

1. Οι Αντιπρόεδροι της Βουλής ασκούν τις αρμοδιότητες που τους αναγνωρίζει ο Κανονισμός ή τους αναθέτει με αποφάσεις του ο Πρόεδρος της Βουλής για την Ολομέλεια, τις διαρκείς επιτροπές, καθώς και για κάθε άλλη επιτροπή, όργανο, δραστηριότητα ή έργο της Βουλής.
2. Οι Κοσμήτορες της Βουλής επικουρούν τον Πρόεδρο στα οργανωτικά και λειτουργικά ζητήματα της Βουλής ή σε άλλες αρμοδιότητες που τους αναθέτει με αποφάσεις του. Ιδίως:
 - (α) προτείνουν μέτρα για τη βελτίωση των συνθηκών απασχόλησης του προσωπικού και την καλύτερη απόδοση των υπηρεσιών της Βουλής·
 - (β) φροντίζουν για την πιστή τήρηση των αποφάσεων και εντολών του Προέδρου της Βουλής και ιδίως αυτών που αφορούν τα προβλεπόμενα από το άρθρο 47 §§ 2 και 3 θέματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ' ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ

Έννοια & Συγκρότηση

Άρθρο 9

1. Ο ελάχιστος απαιτούμενος αριθμός Βουλευτών για τη συγκρότηση μιας Κοινοβουλευτικής Ομάδας ορίζεται σε οκτώ (8).
2. Κάθε βουλευτής μπορεί να ανήκει σε μία μόνο Κοινοβουλευτική Ομάδα.
3. Οι βουλευτές που δεν ανήκουν σε καμία Κοινοβουλευτική Ομάδα θεωρούνται αναξάρτητοι και λογίζονται, για τη συμμετοχή τους και μόνο στις επιτροπές της Βουλής, ενιαία ομάδα.

Τεκμήρια - ίδρυση - μεταβολές

Άρθρο 10

1. Οι βουλευτές θεωρούνται ότι ανήκουν στην Κοινοβουλευτική Ομάδα με την οποία επιλέχθηκαν, εκτός αν δηλώσουν ενυπόγραφα διαφορετική προτίμηση.
2. Η ενυπόγραφη δήλωση προτίμησης μπορεί να υποβληθεί στον Πρόεδρο της Βουλής οποτεδήποτε κατά τη διάρκεια της βουλευτικής περιόδου.
3. Οι βουλευτές που επιθυμούν να ιδρύσουν, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις του προηγούμενου άρθρου, Κοινοβουλευτική Ομάδα, υποβάλλουν στον Πρόεδρο της Βουλής σχετική δήλωση, που περιέχει:
 - (α) τον τίτλο της Κοινοβουλευτικής Ομάδας,
 - (β) τα ονόματα των μελών,
 - (γ) το όνομα του Προέδρου,
 - (δ) το όνομα του Αντιπροέδρου, του Νομικού Συμβούλου, του Εκπροσώπου Τύπου, και
 - (ε) τα ονόματα των Τομεαρχών σε τουλάχιστον δύο (2) επιτροπές.
4. Εάν η νεοσυσταθείσα Κοινοβουλευτική Ομάδα δεν εκπροσωπείται σε ορισμένη επιτροπή, δεν υποχρεούται να δηλώσει Τομεάρχη σε αυτήν μέχρι να εκπροσωπηθεί.
5. Η δήλωση σύστασης υπογράφεται από όλα τα μέλη της Κοινοβουλευτικής Ομάδας, ανακοινώνεται στη Βουλή και καταχωρίζεται στα πρακτικά.
6. Οι μεταβολές στη σύνθεση Κοινοβουλευτικής Ομάδας γνωστοποιούνται στον Πρόεδρο της Βουλής:
 - (α) με ενυπόγραφη δήλωση του ενδιαφερομένου, αν πρόκειται για αποχώρηση·

- (β) με ενυπόγραφη δήλωση του Προέδρου της Κοινοβουλευτικής Ομάδας, αν πρόκειται για διαγραφή,
 - (γ) με κοινή ενυπόγραφη δήλωση του Βουλευτή και του Προέδρου της Κοινοβουλευτικής Ομάδας, αν πρόκειται για προσχώρηση.
7. Οι παραπάνω ενυπόγραφες δηλώσεις ανακοινώνονται στη Βουλή και καταχωρίζονται στα πρακτικά.
 8. Οι δηλώσεις του παρόντος άρθρου γίνονται και ηλεκτρονικά μόνο πριν την έναρξη των εργασιών της Βουλής. Κατά τη διάρκειά τους όμως, πρέπει να ακολουθήσει και η γραπτή κατάθεσή τους στον Πρόεδρο της Βουλής.

Εκπροσώπηση

Άρθρο 11

1. Οι Κοινοβουλευτικές Ομάδες εκπροσωπούνται από τους Προέδρους τους.
2. Κάθε Κοινοβουλευτική Ομάδα εκπροσωπείται στα μέσα μαζικής ενημέρωσης από τον Εκπρόσωπο Τύπου της, ο οποίος ακολουθώντας τις οδηγίες των αρμόδιων Τομεαρχών και του Προέδρου προβάλλει τις απόψεις της στα μέσα αυτά.

Καθορισμός της σειράς των Κοινοβουλευτικών Ομάδων

Άρθρο 12

Η σειρά των Κοινοβουλευτικών Ομάδων καθορίζεται από τον Πρόεδρο της Βουλής.

Πρόταση δυσπιστίας εντός Κοινοβουλευτικής Ομάδας

Άρθρο 13

1. Πρόεδρος Κοινοβουλευτικής Ομάδας είναι δυνατόν να απαλλαγεί από τα καθήκοντά του και να χάσει την ιδιότητά του μετά από ενυπόγραφη, γραπτή πρόταση προς τον Πρόεδρο της Βουλής των δύο τρίτων ($\frac{2}{3}$) του συνόλου των βουλευτών της συγκεκριμένης Κοινοβουλευτικής Ομάδας. Αυτό μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο κατά τη διάρκεια των Εργασιών της Βουλής.
2. Μετά την κατάθεση της πρότασης, και στο αμέσως επόμενο διάλειμμα των Εργασιών της Βουλής, η Κοινοβουλευτική Ομάδα υπεισέρχεται σε σύντομο Συμβούλιο με σκοπό την ανάδειξη νέου Προέδρου. Το Συμβούλιο περιλαμβάνει διαβούλευση μεταξύ των νέων υποψηφίων Προέδρων και του καθαιρεθέντος και, ύστερα, διαδικασία εκλογών. Το Συμβούλιο πρέπει οπωσδήποτε να μην υπερβαίνει τον χρόνο του διαλείμματος των εργασιών που τάσσεται από την Οργανωτική Ομάδα.
3. Μετά την επιτυχή κατάθεση πρότασης δυσπιστίας, απαραίτητη προϋπόθεση για την κατάθεση υποψηφιότητας Προέδρου της Κοινοβουλευτικής Ομάδας είναι η συλλογή 8 υπογραφών από μέλη της.
4. Ο νέος Πρόεδρος εκλέγεται με απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων βουλευτών και με παρουσία των δύο τρίτων ($\frac{2}{3}$) των βουλευτών της Κοινοβουλευτικής Ομάδας. Σε περίπτωση μη εκλογής Προέδρου με την πρώτη ψηφοφορία, διεξάγεται νέα ψηφοφορία με τους δύο υποψηφίους που συγκέντρωσαν το υψηλότερο ποσοστό στον πρώτο γύρο.
5. Τη συζήτηση εντός του Συμβουλίου αναλαμβάνει να συντονίσει ο Α' ή ο Β' Αντιπρόεδρος της Βουλής, έπειτα από υπόδειξη του Προέδρου της Βουλής.
6. Βάσει των καταστατικών των Κοινοβουλευτικών Ομάδων, ο νεοεκλεγείς Πρόεδρος δύναται να διορίσει νέο Επιτελείο (Αντιπρόεδρο, Τομεάρχες, Νομικό Σύμβουλο και Εκπρόσωπο Τύπου).
7. Ο καθαιρεθείς Πρόεδρος διατηρεί τη βουλευτική του ιδιότητα.

8. Μέχρι την εκλογή νέου Προέδρου, αναλαμβάνει προσωρινά καθήκοντα Προέδρου ο Αντιπρόεδρος της Κοινοβουλευτικής Ομάδας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

Σύνθεση & Αρμοδιότητες Άρθρο 14

1. Η Ολομέλεια της Βουλής, που συγκροτείται από το σύνολο των βουλευτών, έχει τις αρμοδιότητες που προβλέπει ο Κανονισμός της Βουλής.
2. Όπου στον Κανονισμό μνημονεύεται η Βουλή, νοούνται η Ολομέλεια και οι επιτροπές, ανάλογα με την αρμοδιότητά τους.

Σύγκληση της Ολομέλειας της Βουλής σε συνόδους Άρθρο 15

Η σύγκληση της Ολομέλειας της Βουλής σε σύνοδο γίνεται με Προεδρικό Διάταγμα.

Κήρυξη της λήξης των εργασιών των συνόδων και της βουλευτικής περιόδου Άρθρο 16

1. Η λήξη των εργασιών των τακτικών συνόδων της Βουλής κηρύσσεται με Προεδρικό Διάταγμα.
2. Η κήρυξη της λήξης των εργασιών της βουλευτικής περιόδου γίνεται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας αυτοπροσώπως ή δια του Πρωθυπουργού.

Λειτουργία της Ολομέλειας της Βουλής Άρθρο 17

1. Η Ολομέλεια της Βουλής συζητεί και αποφασίζει με τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία που ορίζει ο Κανονισμός της Βουλής.
2. Αν ο Κανονισμός δεν ορίζει διαφορετικά, η Ολομέλεια της Βουλής δεν μπορεί να αποφασίσει χωρίς την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων βουλευτών, η οποία δεν μπορεί επίσης να είναι μικρότερη από το ένα τέταρτο (1/4) του όλου αριθμού των βουλευτών.
3. Σε περίπτωση ισοψηφίας, η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται και μετά από νέα ισοψηφία, η πρόταση απορρίπτεται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ΄ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

Σύσταση & Σύνθεση Άρθρο 18

1. Για την επεξεργασία και εξέταση σχεδίων νόμου που υποβάλλονται στη Βουλή, συνιστώνται από τον Πρόεδρο της Βουλής επιτροπές ανάλογα με την εκάστοτε θεματολογία.
2. Η σύσταση των κατά την προηγούμενη παράγραφο επιτροπών γίνεται στην αρχή κάθε τακτικής συνόδου.
3. Ο Πρόεδρος της Βουλής συγκροτεί τις επιτροπές, ανάλογα με τη δύναμη των Κοινοβουλευτικών Ομάδων.

4. Για να εξασφαλίζεται η συμμετοχή όλων των Βουλευτών και να διατηρείται η κατ' αναλογία εκπροσώπηση όλων των Κοινοβουλευτικών Ομάδων στις επιτροπές, μπορεί να αυξομειώνεται ο αριθμός των μελών κάθε επιτροπής με απόφαση του Προέδρου της Βουλής, χωρίς να θίγεται η ισορροπία των Κοινοβουλευτικών Ομάδων σε κάθε επιτροπή.
5. Οι αποφάσεις του Προέδρου της Βουλής με τις οποίες συνιστώνται και συγκροτούνται οι επιτροπές της Βουλής ανακοινώνονται στη Βουλή και καταχωρίζονται στα πρακτικά.

Αρμοδιότητες

Άρθρο 19

Καθεμία από τις επιτροπές επεξεργάζεται, εξετάζει και μπορεί να συζητεί και να ψηφίζει τα σχέδια νόμου αρμοδιότητας του κάθε Υπουργείου που δημιουργείται με βάση το άρθρο 18.

Λειτουργία των Επιτροπών

Άρθρο 20

Οι εργασίες των επιτροπών της Ολομέλειας της Βουλής διακόπτονται με την κήρυξη της λήξης της τακτικής συνόδου, στην αρχή της οποίας συστάθηκαν και αρχίζουν εκ νέου στην ημερομηνία που προβλέπει το σχετικό Προεδρικό Διάταγμα.

Διορισμός Προεδρείου

Άρθρο 21

1. Μετά τη σύστασή τους, ο Πρόεδρος της Βουλής διορίζει στα Προεδρεία των επιτροπών τα πρόσωπα που επιλέχθηκαν από την Οργανωτική Ομάδα.
2. Κάθε Προεδρείο αποτελείται από έναν (1) Πρόεδρο, έναν (1) Αντιπρόεδρο και έναν (1) Γραμματέα.
3. Τα Προεδρεία των επιτροπών έχουν αναλογικά εντός της επιτροπής τους όλες τις αρμοδιότητες του Προεδρείου της Βουλής στις συνεδριάσεις της Ολομέλειας, εκτός από τις αρμοδιότητες που δεν προσιδιάζουν στη φύση και στην αποστολή των επιτροπών.

Αντικατάσταση και αναπλήρωση μελών

Άρθρο 22

Τα μέλη των Προεδρείων των Επιτροπών που παραιτούνται από αυτές κατά τη διάρκεια των εργασιών τους, αντικαθίστανται με τη διαδικασία του άρθρου 6.

Σύγκληση συνεδριάσεων

Άρθρο 23

1. Οι συγκεκριμένες ημέρες, ώρες και αίθουσες συνεδριάσεων των επιτροπών καθορίζονται με αποφάσεις του Προέδρου της Βουλής.
2. Οι επιτροπές συγκαλούνται σε συνεδρίαση από τον Πρόεδρό τους και σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματός του, από τον Αντιπρόεδρό τους.
3. Αν απουσιάζει ή κωλύεται και ο Αντιπρόεδρος, καθώς και σε κάθε άλλη περίπτωση, οι επιτροπές συγκαλούνται σε συνεδρίαση από τον Πρόεδρο της Βουλής.
4. Σε περίπτωση που ο Πρόεδρος ή ο Αντιπρόεδρος επιτροπής δεν παρευρίσκεται στη συνεδρίαση, τα καθήκοντα του Προέδρου ασκεί Αντιπρόεδρος της Βουλής.

5. Με την έναρξη δημόσιας διαβούλευσης για σχεδιαζόμενη νομοθετική πρωτοβουλία, ο Υπουργός οφείλει να ενημερώσει εγγράφως τα μέλη της αρμόδιας επιτροπής, αποστέλλοντας τα κείμενα που τίθενται προς διαβούλευση.

Παράσταση στις συνεδριάσεις

Άρθρο 24

1. Οι βουλευτές έχουν υποχρέωση να παρευρίσκονται στις συνεδριάσεις της επιτροπής της οποίας είναι τακτικά μέλη.
2. Στα παρόντα μέλη των επιτροπών χορηγείται για κάθε πλήρη συνεδρίαση της επιτροπής στην οποία συμμετέχουν πιστοποιητικό συμμετοχής τους στις εργασίες της Συνόδου της Βουλής.
3. Οι Υπουργοί παρίστανται στις συνεδριάσεις και λαμβάνουν μέρος στις συζητήσεις των Επιτροπών όταν συζητούνται σχέδια νόμων της αρμοδιότητάς τους.

Ψηφοφορίες και αποφάσεις

Άρθρο 25

1. Η φανερή ψηφοφορία στις επιτροπές γίνεται μόνο με ανάταση του χεριού.
2. Σε περίπτωση ισοψηφίας, επαναλαμβάνεται η ψηφοφορία και μετά από νέα ισοψηφία, η διάταξη ή το ζήτημα που τέθηκε σε ψηφοφορία απορρίπτεται.
3. Οι επιτροπές αποφασίζουν με απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων, η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη από το ένα τρίτο (1/3) του όλου αριθμού των μελών τους.
4. Σε περίπτωση που δεν υπάρχει ο απαιτούμενος ελάχιστος αριθμός βουλευτών για να ληφθεί απόφαση, ο Πρόεδρος της επιτροπής μπορεί να διακόψει τη συνεδρίαση για μέχρι και είκοσι (20) λεπτά.
5. Μετά την επανάληψη της συνεδρίασης, η επιτροπή αποφασίζει με απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων, η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη από το ένα τέταρτο (1/4) του όλου αριθμού των μελών της.

Συνοπτικά πρακτικά των συνεδριάσεων

Άρθρο 26

1. Για κάθε συνεδρίαση της επιτροπής τηρούνται συνοπτικά πρακτικά, στα οποία καταχωρίζονται:
 - (α) οι προτάσεις,
 - (β) οι προσθήκες,
 - (γ) οι τροπολογίες που έγιναν δεκτές,
 - (δ) το αποτέλεσμα των ψηφοφοριών,
 - (ε) οι αποφάσεις της επιτροπής,
 - (στ) αιτήματα επί του προσωπικού κατά το άρθρο 40, και
 - (ζ) αιτήματα επί της διαδικασίας του άρθρου 39.
2. Τα συνοπτικά πρακτικά υπογράφονται από τον Πρόεδρο της επιτροπής.
3. Τα συνοπτικά πρακτικά των επιτροπών φυλάσσονται μαζί με τα σχετικά έγγραφα στο αρχείο κάθε επιτροπής και κατατίθενται στο τέλος κάθε βουλευτικής περιόδου στο Αρχείο της Βουλής.

Προσωπικό των επιτροπών

Άρθρο 27

Κάθε επιτροπή έχει δικό της προσωπικό, το οποίο στελεχώνεται, με απόφαση του Προέδρου της Βουλής, από το αναγκαίο διοικητικό και άλλων ειδικοτήτων προσωπικό για την προετοιμασία και τη διεξαγωγή του έργου της.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η' **ΔΙΑΤΑΞΗ ΘΕΜΑΤΩΝ**

Σύνταξη και διανομή

Άρθρο 28

1. Η Ολομέλεια και οι επιτροπές συγκαλούνται σε συνεδρίαση με τη διάταξη θεμάτων που συντάσσεται από τον Πρόεδρο της Βουλής.
2. Η διάταξη θεμάτων της Ολομέλειας συντάσσεται στην αρχή της ετήσιας συνόδου και περιέχει τα θέματα όλων των συνεδριάσεων της Βουλής.
3. Η διάταξη θεμάτων αναρτάται στην ιστοσελίδα της Βουλής (www.mve.gr) τουλάχιστον τρεις (3) μήνες πριν από την ημερομηνία της πρώτης συνεδρίασης που ορίζεται σ' αυτήν.

Περιεχόμενο

Άρθρο 29

Στην ημερήσια διάταξη της Ολομέλειας της Βουλής εγγράφονται τα σχέδια νόμου που εισάγονται για συζήτηση και ψήφιση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Θ' **ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΙΣ**

Ημέρες και ώρες συνεδριάσεων της Ολομέλειας και των επιτροπών

Άρθρο 30

1. Η Ολομέλεια της Βουλής και οι επιτροπές συνεδριάζουν στις ημέρες και ώρες που προβλέπονται στη Διάταξη Θεμάτων και έχουν συμπεριληφθεί στο Προεδρικό Διάταγμα του άρθρου 1.
2. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις η Βουλή μπορεί, μετά πρόταση του Προέδρου της, να ορίσει ώρα έναρξης μίας ή περισσότερων συνεδριάσεων διαφορετική από εκείνη που καθορίζεται στις προηγούμενες παραγράφους.

Συμμετοχή και παράσταση στις συνεδριάσεις

Άρθρο 31

1. Στις συνεδριάσεις της Ολομέλειας της Βουλής μετέχουν οι βουλευτές της, ο Πρωθυπουργός της χώρας και τα μέλη της Κυβέρνησης με αρμοδιότητα για τα σχέδια νόμου που συμπεριλαμβάνονται στη διάταξη θεμάτων.
2. Στις συνεδριάσεις επιτροπών της Βουλής μετέχουν οι βουλευτές που είναι μέλη τους και ο Υπουργός με αρμοδιότητα για το σχέδιο νόμου που συζητάει η επιτροπή.
3. Τα μέλη της Κυβέρνησης μετέχουν χωρίς δικαίωμα ψήφου επί των θεμάτων ουσίας, εφόσον δεν φέρουν τη βουλευτική ιδιότητα.

Κήρυξη έναρξης, λήξης και διακοπής των συνεδριάσεων

Άρθρο 32

1. Ο Πρόεδρος της Βουλής κηρύσσει την έναρξη των συνεδριάσεων της Βουλής και με τη συγκατάθεσή της τη λήξη τους.
2. Πριν από την αναγγελία της λήξης της συνεδρίασης, ο Πρόεδρος ενημερώνει τη Βουλή για την ημέρα, την ώρα και το αντικείμενο της διάταξης θεμάτων της επόμενης συνεδρίασης.
3. Ο Πρόεδρος μπορεί να διακόπτει τη συνεδρίαση για ορισμένο χρόνο, που τον ανακοινώνει στη Βουλή κατά την αναγγελία της διακοπής.
4. Αν τυχόν η συνεδρίαση γίνει θορυβώδης και ο Πρόεδρος δεν μπορεί να επαναφέρει την τάξη, εγείρεται από τη θέση του, προειδοποιώντας τους Βουλευτές ότι βρίσκεται στην ανάγκη να διακόψει τη συνεδρίαση.
5. Αν και μετά την ενέργειά της §4 δεν αποκατασταθεί η τάξη, ο Πρόεδρος διακόπτει τη συνεδρίαση για ορισμένο χρόνο, που τον ανακοινώνει κατά την αναγγελία της απόφασής του για τη διακοπή.
6. Κατά τη διάρκεια της διακοπής, οι Βουλευτές αποχωρούν από την αίθουσα των συνεδριάσεων.

Είσοδος και παραμονή στην αίθουσα των συνεδριάσεων

Άρθρο 33

Δικαίωμα εισόδου και παραμονής στην αίθουσα των συνεδριάσεων έχουν μόνο όσοι δικαιούνται να μετέχουν ή να παρίστανται σ' αυτές, καθώς και όσοι έχουν προσκληθεί από τον Πρόεδρο της Βουλής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι'

ΣΥΖΗΤΗΣΕΙΣ

Γενικές διατάξεις

Άρθρο 34

1. Η Βουλή συζητεί μόνο τα θέματα που περιλαμβάνονται στην Διάταξη Θεμάτων.
2. Ο λόγος είναι ελεύθερος.
3. Κανείς όμως δεν μπορεί να μιλήσει:
 - (α) για οποιοδήποτε θέμα, αν προηγουμένως δεν ζητήσει και λάβει την προς τούτοάδεια του Προέδρου της Βουλής·
 - (β) για θέμα που δεν περιλαμβάνεται στην Διάταξη Θεμάτων, εκτός αν προβλέπεται ρητά από άλλες διατάξεις του Κανονισμού.
4. Στα χρονικά όρια της διάρκειας του λόγου που καθορίζονται από τον Κανονισμό περιλαμβάνεται και ο χρόνος των διακοπών που γίνονται με τη συναίνεση του ομιλητή.

Ομιλίες Αρχηγών Κρατών, Προέδρων Κυβερνήσεων και προσωπικοτήτων στη Βουλή

Άρθρο 35

Μετά από πρόσκληση του Προέδρου της Βουλής, μπορούν να απευθύνονται στη Βουλή Αρχηγοί Κρατών, Πρόεδροι Κυβερνήσεων και προσωπικότητες διεθνούς και εγχώριου κύρους.

Ανακοινώσεις του Προέδρου προς τη Βουλή

Άρθρο 36

1. Αμέσως μετά την κήρυξη της έναρξης της συνεδρίασης και πριν από την έναρξη της συζήτησης των θεμάτων της Διάταξης Θεμάτων, ο Πρόεδρος ανακοινώνει στη Βουλή:
 - (α) θέματα που έχουν εξαιρετική σημασία για το έθνος·
 - (β) την κατάθεση Σχεδίων Νόμου·

- (γ) πράξεις, αποφάσεις και ενέργειες του Προέδρου, που η ανακοίνωσή τους κρίνεται χρήσιμη από τον Πρόεδρο της Βουλής ή επιβάλλεται από τις διατάξεις του Κανονισμού·
 - (δ) αναφορές που διαβιβάζει στη Βουλή το Προεδρείο ή που κατέθεσαν Βουλευτές·
 - (ε) προτάσεις που σχετίζονται με την αποστολή και τη λειτουργία της Βουλής·
 - (στ) πληροφορίες που ενδιαφέρουν τη Βουλή και έγγραφα που απευθύνονται σ' αυτήν, αν ο Πρόεδρος το κρίνει χρήσιμο.
2. Έγγραφα κάθε φύσης που έχουν συνταχθεί με τρόπο απρεπή ή υβριστικό ή είναι ανώνυμα ή που φέρουν δυσανάγνωστες υπογραφές δεν ανακοινώνονται στη Βουλή.
 3. Συζήτηση για το περιεχόμενο των ανακοινώσεων της §1 του Προέδρου προς τη Βουλή δεν επιτρέπεται, εκτός αν οι ανακοινώσεις αφορούν χαρμόσυνα ή θλιβερά γεγονότα, οπότε μπορούν να μιλήσουν γι' αυτά με συντομία τα μέλη της Κυβέρνησης και οι Πρόεδροι των Κοινοβουλευτικών Ομάδων.

Σειρά των ομιλητών

Άρθρο 37

1. Ο λόγος δίνεται στους Βουλευτές κατά τη σειρά με την οποία αναγνωρίζονται από το Προεδρείο μετά από σχετική ερώτηση και ανάταση της χειρός.
2. Στις συζητήσεις Σχεδίων Νόμου, ο λόγος δίνεται πρώτα στους αρμόδιους Υπουργούς, αν το ζητήσουν· διαφορετικά προτάσσονται οι Τομεάρχες.
3. Στις συζητήσεις Σχεδίων Νόμου στην Ολομέλεια, οι αρμόδιοι Υπουργοί λαμβάνουν πρώτοι τον λόγο για τέσσερα (4) λεπτά της ώρας ακριβώς και ακολουθούν οι Πρόεδροι των Κοινοβουλευτικών Ομάδων για τρία (3) λεπτά της ώρας ακριβώς.
4. Σε περίπτωση ομιλίας αρμόδιου Υπουργού, κατά την οποία θα εκφραστούν απόψεις, θέσεις και σχόλια, που αποτελούν ειδική κριτική σε συγκεκριμένη Κοινοβουλευτική Ομάδα, εφόσον το επιθυμεί, προηγείται ο Τομεάρχης της συγκεκριμένης Κοινοβουλευτικής Ομάδας, για να απαντήσει στον Υπουργό.

Τρόπος αγορεύσεων

Άρθρο 38

1. Ο αγορητής μιλεί από το βήμα ή από τη θέση του· από το βήμα μπορεί να μιλήσει μόνο όταν ο χρόνος ομιλίας που δικαιούται υπερβαίνει τα τέσσερα (4) λεπτά της ώρας.
2. Τα μέλη της Κυβέρνησης και οι Πρόεδροι των Κοινοβουλευτικών Ομάδων μπορούν να αγορεύουν πάντοτε από το βήμα.
3. Ο ομιλητής αγορεύει στην Ολομέλεια πάντοτε όρθιος. Σε ειδικές περιπτώσεις ο Πρόεδρος μπορεί να επιτρέψει το αντίθετο.
4. Οι ομιλητές αποτείνονται αποκλειστικά προς τη Βουλή και ποτέ προς Βουλευτή ή Βουλευτές και απευθύνονται από τη θέση τους προς τον Πρόεδρο και από το βήμα προς τη Βουλή.
5. Οι διαλογικές συζητήσεις απαγορεύονται.
6. Διακοπή ομιλητή μπορεί να γίνει αν το επιτρέψει ο ίδιος και αν συγκατατίθεται και ο Πρόεδρος. Στην περίπτωση αυτήν η διακοπή δεν μπορεί να υπερβεί τα πέντε (5) λεπτά της ώρας χωρίς ισόχρονη παράταση του χρόνου της αγόρευσης.
7. Ο αγορητής δεν μπορεί να απομακρύνεται από το υπό συζήτηση θέμα· διαφορετικά, ο Πρόεδρος τον καλεί να επανέλθει σ' αυτό. Αν δεν συμμορφωθεί, ο Πρόεδρος τον προειδοποιεί ότι θα του

αφαιρέσει το λόγο. Αν και μετά τη νέα αυτή επισήμανση ο αγορητής δεν επανέλθει στο θέμα, ο Πρόεδρος του αφαιρεί τον λόγο.

8. Αν Βουλευτής πάρει τον λόγο και αναφέρεται σε ζητήματα άσχετα και έξω από το συζητούμενο θέμα της Διάταξης Θεμάτων ή πάρει τον λόγο χωρίς τη σχετική άδεια ή συνεχίζει να ομιλεί, αν και κλήθηκε να ολοκληρώσει την αγόρευσή του, ο Πρόεδρος του αφαιρεί τον λόγο.
9. Αν παρ' όλα αυτά ο Βουλευτής επιμένει να ομιλεί, ο Πρόεδρος τον ανακαλεί στην τάξη. Αν και μετά την ανάκληση στην τάξη ο Βουλευτής δεν συμμορφώνεται προς τις υποδείξεις του Προέδρου, η Βουλή μπορεί με απόφασή της, η οποία λαμβάνεται με ανάταση ή έγερση και χωρίς συζήτηση, να του απαγορεύσει τη συμμετοχή στην περαιτέρω συζήτηση του θέματος.

Παρεμπύπτοντα ζητήματα

Άρθρο 39

1. Παρεμπύπτον είναι κάθε ζήτημα που εμφανίζεται κατά την πορεία της κοινοβουλευτικής διαδικασίας και σύμφωνα με τις διατάξεις του Κανονισμού εμποδίζει ή επηρεάζει τη συζήτηση ή τη λήψη απόφασης για το κύριο ζήτημα.
2. Παρεμπύπτοντα ζητήματα θεωρούνται ιδίως:
 - (α) η αιτίαση για παραβίαση συγκεκριμένης διάταξης του Κανονισμού της Βουλής·
 - (β) η πρόταση για την αναβολή της συζήτησης οποιουδήποτε θέματος.
3. Οι Βουλευτές και οι Υπουργοί μπορούν να επικαλεστούν προφορικώς το πρώτο παρεμπύπτον ζήτημα σε οποιαδήποτε στιγμή, χωρίς να διακόψουν ομιλητή. Το Προεδρείο μπορεί να αποφανθεί διαφορετικά μόνο όταν το ζήτημα αναφέρεται σε λάθος του ιδίου.
4. Οι Βουλευτές και οι Υπουργοί μπορούν να επικαλεστούν δεύτερον παρεμπύπτον ζήτημα γραπτώς και με την υπογραφή του ενός πέμπτου (1/5) των Βουλευτών.
5. Ο επικαλούμενος σύμφωνα με τις προηγούμενες παραγράφους παρεμπύπτον ζήτημα, οφείλει να το προσδιορίσει σε ένα (1) λεπτό της ώρας και να το στηρίξει σε συγκεκριμένη διάταξη του Κανονισμού· διαφορετικά, ο Πρόεδρος απορρίπτει την επίκληση. Σε αντίθετη περίπτωση του δίνει τον λόγο για να αναπτύξει το παρεμπύπτον ζήτημα μέσα σε δύο (2) λεπτά της ώρας.
6. Η εξέταση σχετικά με τα παρεμπύπτοντα ζητήματα προηγείται από τη συζήτηση και την ψηφοφορία για το κύριο ζήτημα.
7. Επίκληση παρεμπιπτόντων ζητημάτων δεν επιτρέπεται μετά την έναρξη της ψηφοφορίας για το κύριο ζήτημα.
8. Για τα παρεμπύπτοντα αποφαινεται ο Πρόεδρος.

Προσωπικά ζητήματα

Άρθρο 40

1. Προσωπικό ζήτημα θεωρείται η μομφή που περιέχει υβριστική εκδήλωση ατομικά εναντίον Βουλευτή ή μέλους της Κυβέρνησης, καθώς και η απόδοση σε ομιλητή διαφορετικής γνώμης από εκείνη που εξέφρασε.
2. Η επίκληση και αντιμετώπιση του προσωπικού ζητήματος γίνονται στην ίδια συνεδρίαση στην οποία δημιουργήθηκε.
3. Ο επικαλούμενος προσωπικό εις βάρος του ζήτημα ζητεί από τον Πρόεδρο την άδεια να μιλήσει.
4. Το αίτημα αυτό υποβάλλεται γραπτά προς το Προεδρείο.
5. Ο Πρόεδρος μπορεί να μη δώσει τον λόγο αν κρίνει ότι δεν υπάρχει προσωπικό ζήτημα.

6. Αν ο ενδιαφερόμενος επιμένει και προκληθούν αμφιβολίες, ο Πρόεδρος μπορεί να ερωτήσει σχετικά τη Βουλή αμέσως.
7. Αν ο Πρόεδρος ή η Βουλή κρίνουν ότι μπορεί να δοθεί ο λόγος, ο ενδιαφερόμενος καλείται να εκθέσει σε τι συνίσταται το προσωπικό ζήτημα.
8. Αμέσως μετά την τοποθέτηση του θιγόμενου μέρους, ο Πρόεδρος καλεί εκείνον που το προκάλεσε να ανακαλέσει ή να ανασκευάσει.
9. Αν ο προκαλών αρνηθεί να ανακαλέσει ή να ανασκευάσει, ο Πρόεδρος μπορεί να επιβάλλει τις πειθαρχικές ποινές των άρθρων 48 έως 51.
10. Η ανάπτυξη του προσωπικού ζητήματος και η παροχή εξηγήσεων ή και διευκρινίσεων από εκείνον κατά του οποίου στρέφεται η αιτίαση δεν μπορεί να υπερβεί τα δύο (2) λεπτά της ώρας για τον καθένα.
11. Στις περιπτώσεις των προηγούμενων παραγράφων δεν επιτρέπεται συζήτηση.
12. Σε περίπτωση που ο Πρόεδρος της Βουλής κρίνει ότι οι βουλευτές καταχρώνται το δικαίωμα στο προσωπικό ζήτημα, μπορεί να αποφασίσει την συνολική διακοπή αναγνώρισης του για την συνεδρίαση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΑ΄ ΨΗΦΟΦΟΡΙΕΣ

Γενικές διατάξεις

Άρθρο 41

1. Ο Πρόεδρος της Βουλής κηρύσσει την έναρξη και τη λήξη κάθε ψηφοφορίας.
2. Μετά την κήρυξη της έναρξης της ψηφοφορίας και καθ' όλη τη διάρκειά της δεν επιτρέπεται καμιά συζήτηση, ακόμη και για την αιτιολόγηση της ψήφου.
3. Κατά τη διάρκεια της ψηφοφορίας μόνο ο Πρόεδρος της Βουλής μπορεί να παρεμβαίνει για τη διασφάλιση της ομαλής διεξαγωγής της.
4. Ο Πρόεδρος της Βουλής διαπιστώνει την παρουσία του απαιτούμενου από τον Κανονισμό αριθμού Βουλευτών για τη διεξαγωγή της ψηφοφορίας και τη λήψη απόφασης.
5. Το αποτέλεσμα κάθε ψηφοφορίας ανακοινώνεται από τον Πρόεδρο της Βουλής και καταχωρίζεται στα Πρακτικά.

Τρόποι ψηφοφορίας

Άρθρο 42

1. Η ψήφος των Βουλευτών είναι προσωπική.
2. Η ψηφοφορία είναι φανερή.
3. Η ψηφοφορία διεξάγεται είτε με ανάταση του χεριού, είτε με έγερση, είτε με ονομαστική κλήση.
4. Στην ψηφοφορία με ανάταση ο Πρόεδρος καλεί τους Βουλευτές που τάσσονται υπέρ της πρότασης να υψώσουν το χέρι· στην ψηφοφορία με έγερση, να εγερθούν.
5. Αντιρρήσεις για το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας που έγινε με ανάταση του χεριού ή έγερση και εφόσον ο Κανονισμός δεν ορίζει ότι η ψηφοφορία διεξάγεται αποκλειστικά με τον τρόπο αυτό μπορούν να διατυπωθούν με γραπτή αίτηση του ενός εικοστού (1/20) του όλου αριθμού των Βουλευτών κατά τους όρους του επόμενου άρθρου.

Ονομαστική ψηφοφορία

Άρθρο 43

1. Η ψηφοφορία με ονομαστική κλήση διεξάγεται:
 - (α) όταν υποβληθεί αίτηση, που υπογράφεται από το ένα εικοστό (1/20) του όλου αριθμού των Βουλευτών, και γίνει δεκτή από τον Πρόεδρο της Βουλής·
 - (β) σε κάθε περίπτωση που ο Πρόεδρος το κρίνει αναγκαίο.
2. Η εκφώνηση των ονομάτων των Βουλευτών που υπογράφουν την αίτηση γίνεται μετά τοτέλος της συζήτησης του συγκεκριμένου θέματος.
3. Αν δεν συμπληρωθεί ο απαιτούμενος ελάχιστος αριθμός παρόντων Βουλευτών από τους υπογράφοντες, η αίτηση θεωρείται ότι δεν υποβλήθηκε.
4. Αν διαπιστωθεί ότι υπάρχει ο ελάχιστος αριθμός των υπογραφόντων, ο Πρόεδρος κρίνει αν υφίσταται λόγος να προχωρήσει σε ονομαστική ψηφοφορία.
5. Αν ο Πρόεδρος κρίνει θεμιτή την διεξαγωγή της ονομαστικής ψηφοφορίας, ή ο ίδιος την έχει προτείνει εξ αρχής, προχωράει στην κύρηξη της έναρξης της διαδικασίας της ψηφοφορίας.
6. Η ονομαστική ψηφοφορία διεξάγεται με ονομαστική κλήση του κάθε Βουλευτή από τον κατάλογο της επιτροπής.
7. Για τη διενέργεια της ονομαστικής ψηφοφορίας, ο Πρόεδρος διατυπώνει το ερώτημα και καλεί τα μέλη του Προσωπικού της Βουλής για να καταμετρήσουν τις ψήφους.
8. Κάθε Βουλευτής μετά την ονομαστική κλήση του εκφράζει την προτίμησή του με «ναι», «όχι», ή «παρών», ενώ οι ψηφολέκτες σημειώνουν, καθένας χωριστά, την ψήφο κάθε Βουλευτή.
9. Μετά την εκφώνηση των ονομάτων όλων των Βουλευτών επαναλαμβάνεται η εκφώνηση των ονομάτων των Βουλευτών που ήταν απόντες κατά την εκφώνηση.
10. Κατόπιν ο Πρόεδρος ερωτά αν υπάρχουν στην αίθουσα Βουλευτές που δεν ψήφισαν και κηρύσσει τη λήξη της ψηφοφορίας μετά την οποία κανένας δεν μπορεί να ψηφίσει.
11. Οι ψηφολέκτες καταμετρούν τις ψήφους που είναι υπέρ και εναντίον της πρότασης ή του ζητήματος που τέθηκε σε ψηφοφορία.
12. Το αποτέλεσμα ανακοινώνεται από τον Πρόεδρο της Βουλής και καταχωρίζεται στα Πρακτικά.
13. Όπου ο Κανονισμός προβλέπει ρητά τη διεξαγωγή ψηφοφορίας για τη λήψη απόφασης κατά ορισμένο τρόπο, η ψηφοφορία διεξάγεται υποχρεωτικά με τον τρόπο αυτόν.

Ποσοστά Βουλευτών, πλειοψηφίες, αποφάσεις

Άρθρο 44

1. Όπου ο Κανονισμός ορίζει ποσοστό Βουλευτών, είτε για την υποβολή αίτησης ή πρότασης είτε για τη λήψη απόφασης, είτε για οποιονδήποτε άλλο σκοπό, το ποσοστό αυτό υπολογίζεται με βάση το συνολικό αριθμό των βουλευτών της Ολομέλειας και παραλείπεται το κλάσμα με την επιφύλαξη αντίθετης διάταξης του Κανονισμού.
2. Όπου ο Κανονισμός απαιτεί την απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των βουλευτών για τη λήψη απόφασης, η πλειοψηφία αυτή υπολογίζεται με βάση το συνολικό αριθμό των εδρών της Βουλής.
3. Πρόταση που τέθηκε σε ψηφοφορία και δεν συγκέντρωσε την προβλεπόμενη από τον Κανονισμό πλειοψηφία απορρίπτεται.
4. Οι αποφάσεις της Βουλής απαγγέλλονται από τον Πρόεδρο, σε περίπτωση παραδοχής του θέματος που τέθηκε σε ψηφοφορία, με τη φράση «η Βουλή παραδέχτηκε» και στην αντίθετη περίπτωση με τη φράση «η Βουλή δεν παραδέχτηκε».
5. Η απαγγελία των αποφάσεων της Βουλής και με άλλη ανάλογη διατύπωση δεν αποκλείεται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ

Γενικές διατάξεις

Άρθρο 45

1. Οι Βουλευτές έχουν τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα που προβλέπει ο Κανονισμός.
2. Οι Βουλευτές έχουν απεριόριστο το δικαίωμα της γνώμης και ψήφου κατά συνείδηση.
3. Στις συνεδριάσεις της Βουλής οι Βουλευτές οφείλουν:
 - (α) να εμφανίζονται και να συμπεριφέρονται με τρόπο που να ανταποκρίνεται προς τη σοβαρότητα του επιτελούμενου έργου·
 - (β) να αποφεύγουν ενέργειες που παρενοχλούν την άνετη διεξαγωγή των εργασιών· και
 - (γ) να συμβάλλουν καθένας ατομικά στην ευπρεπή εμφάνιση της Βουλής.

Παρουσία των βουλευτών στις συνεδριάσεις

Άρθρο 46

1. Οι βουλευτές οφείλουν να προσέρχονται στις συνεδριάσεις της Ολομέλειας και των Επιτροπών της Βουλής, αν είναι μέλη τους, και να παρευρίσκονται καθ' όλη τη διάρκειά τους.
2. Σε κάθε συνεδρίαση εκτίθεται κατάλογος παρουσίας προς υπογραφή από όλους τους βουλευτές.
3. Οι λόγοι δικαιολογημένης απουσίας από συγκεκριμένη συνεδρίαση και ο τρόπος βεβαίωσής τους καθορίζεται με απόφαση του Προέδρου της Βουλής.
4. Η απουσία βουλευτή σε περισσότερες από τέσσερις (4) συνεδριάσεις της Ολομέλειας και των επιτροπών της Βουλής, χωρίς άδεια, θεωρείται αδικαιολόγητη και συνεπάγεται τη μη απόδοση σε αυτόν πιστοποιητικού συμμετοχής.
5. Ο βουλευτής μπορεί να δώσει εξηγήσεις στον Πρόεδρο της Βουλής για τους λόγους της αδικαιολόγητης απουσίας του.
6. Αν δεν δώσει εξηγήσεις ή αν οι εξηγήσεις που έδωσε δεν θεωρηθούν ικανοποιητικές, ο Πρόεδρος της Βουλής δεν διαγράφει την απουσία του βουλευτή από τον κατάλογο.

Τήρηση του Κανονισμού & Πειθαρχικά Μέτρα

Άρθρο 47

1. Οι βουλευτές οφείλουν να τηρούν τον Κανονισμό και να συμμορφώνονται με τις υποδείξεις του Προέδρου της Βουλής.
2. Οι βουλευτές, που φρονούν ότι συνάδελφός τους παραβιάζει τον Κανονισμό, δεν επιτρέπεται να κάνουν παρατηρήσεις απευθείας σ' αυτόν, αλλά απευθύνονται στον Πρόεδρο γραπτώς.
3. Ο Πρόεδρος μπορεί να λάβει πειθαρχικά μέτρα εναντίον κάθε βουλευτή και μέλους της Κυβέρνησης που παραβιάζει τον Κανονισμό ή επιδεικνύει ανάρμοστη συμπεριφορά στις συνεδριάσεις και στις συζητήσεις της Βουλής.
4. Ανάρμοστη συμπεριφορά σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο αποτελούν:
 - (α) η παρεμπόδιση της ομαλής διεξαγωγής των συνεδριάσεων ή των συζητήσεων και η διατάραξη της τάξης σ' αυτές, είτε με πρόκληση θορύβου ή αταξίας είτε με οποιοδήποτε άλλον τρόπο·
 - (β) η διακοπή των ομιλητών χωρίς τη συγκατάθεσή τους και την άδεια του Προέδρου ή η αποδοκιμασία τους με λόγια ή έργα·

- (γ) η ομιλία χωρίς την προηγούμενη άδεια του Προέδρου·
 - (δ) η απρεπής συμπεριφορά με λόγια ή έργα·
 - (ε) η έλλειψη του οφειλόμενου σεβασμού προς το Προεδρείο, τη σοβαρότητα του έργου και την αποστολή της Βουλής·
 - (στ) η μη συμμόρφωση με τις υποδείξεις του Προέδρου·
 - (ζ) η χρησιμοποίηση προσβλητικών εκφράσεων κατά της τιμής και της υπόληψης του Προέδρου της Δημοκρατίας, των μελών της Βουλής, του Προεδρείου της και των μελών της Κυβέρνησης·
 - (η) η καταφρόνηση του Συντάγματος και των πολιτειακών θεσμών με λόγια ή έργα.
5. Τα πειθαρχικά μέτρα που επιβάλλονται στους βουλευτές για ανεπίτρεπτη ή ανάρμοστη συμπεριφορά είναι:
- (α) η ανάκληση στην τάξη·
 - (β) η στέρηση του δικαιώματος του λόγου·
 - (γ) η μομφή για αντικοινοβουλευτική συμπεριφορά, και
 - (δ) ο προσωρινός αποκλεισμός από τις συνεδριάσεις.
6. Τα πειθαρχικά μέτρα επιβάλλονται και έχουν ισχύ στην ίδια συνεδρίαση στην οποία έλαβε χώρα ανεπίτρεπτη ή ανάρμοστη συμπεριφορά.

Ανάκληση στην τάξη

Άρθρο 48

1. Ο Πρόεδρος, αφού τον προειδοποιήσει, ανακαλεί στην τάξη τον βουλευτή που επιδεικνύει ανεπίτρεπτη ή ανάρμοστη συμπεριφορά στις συνεδριάσεις της Βουλής.
2. Η ανάκληση στην τάξη μπορεί να μην επιβληθεί από τον Πρόεδρο, αν ο βουλευτής ανακαλέσει όσα είπε ή εκφράσει τη λύπη του για όσα έπραξε ή δώσει επαρκείς εξηγήσεις για τη στάση του και αυτές κριθούν ικανοποιητικές.
3. Αν μετά την ανάκλησή του στην τάξη ο βουλευτής προβεί σε ικανοποιητική επανόρθωση, ο Πρόεδρος που τον είχε ανακαλέσει στην τάξη δίνει εντολή να διαγραφούν από τα πρακτικά τα επίμαχα σημεία της ανεπίτρεπτης ή ανάρμοστης συμπεριφοράς του, της ανάκλησης στην τάξη και της σχετικής συζήτησης.

Στέρηση του λόγου

Άρθρο 49

1. Αν ο βουλευτής που ανακλήθηκε στην τάξη, κατά τις διατάξεις του προηγούμενου άρθρου, συνεχίζει την ανεπίτρεπτη ή ανάρμοστη συμπεριφορά του, ο Πρόεδρος μπορεί να του στερήσει το λόγο έως το τέλος της συζήτησης του θέματος κατά την οποία ανέκυψε το ζήτημα και, σε σοβαρές περιπτώσεις, με απόφαση της Βουλής, έως το τέλος της συνεδρίασης.
2. Πριν του στερήσει το δικαίωμα του λόγου, ο Πρόεδρος εγείρεται από τη θέση του και καλεί το βουλευτή να σταματήσει αμέσως τη συνεχιζόμενη ανεπίτρεπτη ή ανάρμοστη συμπεριφορά του.
3. Αν δεν συμμορφωθεί, ο Πρόεδρος απαγγέλλει την ποινή της στέρησης του δικαιώματος του λόγου.

Μομφή για αντικοινοβουλευτική συμπεριφορά

Άρθρο 50

1. Σε ιδιαίτερα σοβαρές περιπτώσεις ο Πρόεδρος της Βουλής μπορεί, κατά την κρίση του, αντί των πειθαρχικών μέτρων των προηγούμενων άρθρων, να διατυπώσει προς τη Βουλή πρόταση μομφής για αντικοινοβουλευτική συμπεριφορά εναντίον βουλευτή που υπέπεσε ή επιμένει στην αναφερόμενη ανεπίτρεπτη ή ανάρμοστη συμπεριφορά.
2. Μετά την πρόταση του Προέδρου για απόδοση μομφής, ο ενδιαφερόμενος καλείται να δώσει εξηγήσεις για δύο (2) λεπτά της ώρας το πολύ, μετά τις οποίες, εάν ο Πρόεδρος διατηρεί την πρότασή του, η Βουλή αποφασίζει με ανάταση και χωρίς συζήτηση.

Προσωρινός αποκλεισμός από τις συνεδριάσεις

Άρθρο 51

1. Προσωρινός αποκλεισμός από τις συνεδριάσεις επιβάλλεται στον βουλευτή ο οποίος:
 - (α) συνεχίζει την ανεπίτρεπτη ή ανάρμοστη συμπεριφορά του, αν και διατυπώθηκε εναντίον του μομφή για αντικοινοβουλευτική συμπεριφορά·
 - (β) επιβάλλει ή προσπαθεί να επιβάλει με βία ή απειλή βίας στη Βουλή ή σε μέλος της την ενέργεια ή την παράλειψη πράξης που ανάγεται στην αποστολή τους, και
 - (γ) παρεμποδίζει με πρόθεση και με οποιονδήποτε τρόπο την ελεύθερη και αβίαστη διεξαγωγή της ψηφοφορίας.
2. Αμέσως μετά τη διάπραξη ενός από τα παραπτώματα της προηγούμενης παραγράφου ο Πρόεδρος μπορεί ή να διατάξει την άμεση απομάκρυνση του υπαιτίου ή να τον καλέσει να δώσει εξηγήσεις και, αν τις κρίνει ανεπαρκείς, να διατάξει την απομάκρυνσή του.
3. Η Βουλή, κατά την αμέσως επόμενη από την απομάκρυνση του βουλευτή συνεδρίαση, μπορεί μετά πρόταση του Προέδρου της ή του ενός εικοστού (1/20) του όλου αριθμού των βουλευτών να επεκτείνει τον αποκλεισμό του υπαιτίου βουλευτή από τις συνεδριάσεις της Βουλής για ακόμα μία συνεδρίαση.
4. Η σχετική απόφαση επέκτασης του αποκλεισμού λαμβάνεται με ανάταση, αφού προηγουμένως ακουστούν ένας (1) από τους υπέρ της πρότασης, ένας (1) από τους εναντίον της και ο υπαίτιος βουλευτής, καθένας για δύο (2) λεπτά της ώρας.
5. Ο αποκλεισμός βουλευτή από τις συνεδριάσεις της Βουλής συνεπάγεται αυτοδικαίως τη στέρηση του δικαιώματος του βουλευτή να μετέχει στις συνεδριάσεις της Ολομέλειας και των Επιτροπών της Βουλής για όσο χρονικό διάστημα διαρκεί ο αποκλεισμός.
6. Ο βουλευτής στον οποίο επιβλήθηκε η πειθαρχική ποινή του αποκλεισμού από τις συνεδριάσεις της Βουλής δικαιούται να μετέχει μόνο στις ονομαστικές ψηφοφορίες, μετά τη διεξαγωγή των οποίων αποχωρεί αμέσως από την αίθουσα των συνεδριάσεων.
7. Ο Πρόεδρος της Βουλής δίνει τις απαραίτητες εντολές για την εκτέλεση των αποφάσεων των §§ 2 και 3 με όλα τα μέσα που κρίνει πρόσφορα.
8. Ο προσωρινός αποκλεισμός μπορεί να αρθεί με απόφαση του Προέδρου της Δημοκρατίας ή του Προέδρου της Βουλής.

Ανάλογη εφαρμογή διατάξεων στις επιτροπές

Άρθρο 52

1. Οι διατάξεις των άρθρων 48 έως 51, όπως συμπληρώνονται και τροποποιούνται με τις επόμενες διατάξεις, εφαρμόζονται αναλόγως και στις συνεδριάσεις των επιτροπών της Βουλής.
2. Οι διατάξεις των άρθρων για την συζήτηση σχεδίων νόμου εφαρμόζονται αναλόγως και στις συνεδριάσεις των επιτροπών όταν ασκούν νομοθετικό έργο, στην οποία περίπτωση τα

προβλεπόμενα ποσοστά βουλευτών ορίζονται το ένα δέκατο (1/10) του όλου αριθμού των μελών της επιτροπής.

3. Ο αποκλεισμός βουλευτή από τις συνεδριάσεις των επιτροπών της Βουλής συνεπάγεται τη στέρηση του δικαιώματος του βουλευτή να μετέχει στις συνεδριάσεις αυτές.
4. Ο βουλευτής που αποκλείστηκε από τις συνεδριάσεις των επιτροπών της Βουλής δικαιούται να μετέχει στις ονομαστικές ψηφοφορίες τους, μετά τη διεξαγωγή των οποίων αποχωρεί αμέσως από την αίθουσα των συνεδριάσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΓ΄ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

Υποχρεώσεις και δικαιώματα του Πρωθυπουργού

Άρθρο 53

1. Ο Πρωθυπουργός της Κυβέρνησης δεν προέρχεται υποχρεωτικά από κάποια από τις τέσσερις (4) Κοινοβουλευτικές Ομάδες.
2. Ο Πρωθυπουργός της Κυβέρνησης δεν έχει δικαίωμα ψήφου.
3. Δικαιούται να παρίσταται σε οποιαδήποτε επιτροπή κρίνει ότι είναι απαραίτητη η παρουσία του.
4. Αρμοδιότητα του Πρωθυπουργού είναι η χάραξη της γενικής πολιτικής της χώρας, σύμφωνα με τις δημοκρατικές αρχές και το Σύνταγμα. Προς επίτευξη αυτού, προϊσταται του Υπουργικού Συμβουλίου και της Κυβέρνησης.

Υποχρεώσεις και δικαιώματα των Υπουργών

Άρθρο 54

1. Οι Υπουργοί ασκούν τα καθήκοντά τους καθ' όλη τη διάρκεια της κυβερνητικής περιόδου και συντάσσουν το σχέδιο νόμου, που τίθεται προς συζήτηση στην αρμόδια επιτροπή.
2. Οι Υπουργοί διατηρούν δικαίωμα ψήφου μόνο σε διαδικαστικά ζητήματα, καθώς δε φέρουν τη βουλευτική ιδιότητα.
3. Οι Υπουργοί δύναται να παραιτηθούν ύστερα από σχετική τους δήλωση στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και στον Πρωθυπουργό.
4. Σε περίπτωση παραίτησης Υπουργού, ο Πρωθυπουργός δύναται να τον αναπληρώσει διορίζοντας στη θέση του οποιοδήποτε βουλευτή.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

ΚΑΤΑΘΕΣΗ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΝΟΜΩΝ, ΤΡΟΠΟΛΟΓΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΘΗΚΩΝ

Νομοθετική πρωτοβουλία

Άρθρο 55

1. Το δικαίωμα πρότασης νόμων ανήκει στην Κυβέρνηση.
2. Οι βουλευτές υποβάλλουν στη Βουλή τροπολογίες και προσθήκες.
3. Οι αρμόδιοι Υπουργοί υποβάλλουν στη Βουλή σχέδια νόμου.

Κατάθεση και περιεχόμενο σχεδίων νόμου

Άρθρο 56

1. Τα σχέδια νόμου κατατίθενται στη Βουλή και καταχωρίζονται σε ιδιαίτερο βιβλίο κατά Υπουργεία και κατά τη χρονολογική σειρά που κατατίθενται.
2. Τα σχέδια νόμου δεν πρέπει να περιέχουν διατάξεις άσχετες προς το κύριο αντικείμενό τους.
3. Τα σχέδια νόμου συνοδεύονται υποχρεωτικώς από αιτιολογική έκθεση, που πρέπει να περιέχει τους λόγους και τους σκοπούς των προτεινόμενων ρυθμίσεων, καθώς και ολόκληρο το κείμενο των διατάξεων που αναφέρεται στο σχέδιο νόμου ότι τροποποιούνται.
4. Σε περίπτωση μερικής τροποποίησης διάταξης το κείμενο του σχεδίου νόμου πρέπει να περιέχει ολόκληρη τη διάταξη, όπως διαμορφώνεται με την τροποποίησή της.
5. Τα σχέδια νόμου και η αιτιολογική έκθεση τους υπογράφονται από τους αρμόδιους Υπουργούς.

Ανακοίνωση, εκτύπωση και διανομή των σχεδίων νόμου

Άρθρο 57

Τα σχέδια νόμου που υποβάλλονται στη Βουλή ανακοινώνονται κατά την πρώτη συνεδρίαση που ακολουθεί την κατάθεσή τους και διανέμονται στους βουλευτές σε έντυπη ή ηλεκτρονική μορφή.

Κατάθεση τροπολογιών

Άρθρο 58

1. Οι προσθήκες ή οι τροπολογίες υπογράφονται από τους βουλευτές που τις υποβάλλουν και κατατίθενται στο Προεδρείο.
2. Σε περίπτωση αμφισβήτησης, ο Πρόεδρος ερωτά τη Βουλή, που αποφαινεται αποκλειστικά με ανάταση ή έγερση και χωρίς συζήτηση για την αποδοχή της τροπολογίας.

Περιεχόμενο των τροπολογιών

Άρθρο 59

1. Οι τροπολογίες περιέχουν τροποποιήσεις συγκεκριμένων άρθρων ή συγκεκριμένων διατάξεων σχεδίου νόμου.
2. Οι τροπολογίες πρέπει να σχετίζονται με το κύριο αντικείμενο του σχεδίου νόμου.
3. Οι τροπολογίες παρουσιάζονται κατά τη διάρκεια συζήτησης του άρθρου που αφορούν και ακολουθεί σύντομη συζήτηση κατά την οποία ομιλούν δύο (2) ομιλητές υπέρ και δύο (2) κατά της τροπολογίας και ακολουθεί ψηφοφορία επ' αυτής. Ο αριθμός των ομιλητών είναι στη διακριτική ευχέρεια του Προεδρείου. Το Προεδρείο μπορεί να αποδεχτεί πρόταση των βουλευτών, η οποία δεν είναι δεσμευτική. Ο αριθμός των ομιλητών δεν δύναται να είναι μικρότερος από έναν (1) υπέρ και έναν (1) κατά.
4. Αν η τροπολογία καταψηφιστεί, η συζήτηση συνεχίζεται επί του μη αλλοιωμένου άρθρου. Αν η τροπολογία υπερψηφιστεί, τότε η συζήτηση συνεχίζεται επί του άρθρου όπως αυτό τροποποιήθηκε με την εν λόγω υπερψηφισμένη τροπολογία.
5. Ο Πρόεδρος της επιτροπής ανακοινώνει τη δυνατότητα παρουσίασης των τροπολογιών.
6. Ο Πρόεδρος της επιτροπής μπορεί να αποκλείσει τροπολογίες από τη συζήτηση ή να ορίσει έναν (1) ομιλητή υπέρ και έναν (1) κατά μιας τροπολογίας, είτε λόγω ομοιότητας με άλλες, είτε ελλείψει χρόνου.
7. Τροπολογία επί τροπολογίας ή τροπολογία που δεν αντιστοιχεί πλέον σε κομμάτι του άρθρου λόγω αλλοίωσης από προηγούμενη τροπολογία παραλείπονται από την συζήτηση.

8. Ο βουλευτής που έχει καταθέσει τροπολογία δύναται να την αποσύρει με γραπτή παράκληση οποιαδήποτε στιγμή πριν κληθεί από τον Πρόεδρο να την παρουσιάσει.
9. Όσες τροπολογίες δεν προλάβει η Επιτροπή να συζητήσει, διαγράφονται από το σχέδιο νόμου και δεν ενσωματώνονται.
10. Τροπολογίες που κατατίθενται για τη μορφοποίηση του κειμένου και δεν αλλάζουν την ουσία της διάταξης, μπορούν να γίνουν δεκτές με απόφαση του Προέδρου, χωρίς να συζητηθούν από το σώμα.
11. Οι τροπολογίες παρουσιάζονται κατά σειρά αλλοίωσης του προς συζήτηση άρθρου, δηλαδή, εκείνη με τη μεγαλύτερη αλλοίωση θα παρουσιάζεται πρώτη και κατά συνέπεια εκείνη με τη μικρότερη τελευταία. Σε περίπτωση ίδιας αλλοίωσης ή αδυναμία εφαρμογής του κανόνα αυτού θα παρουσιάζεται εκείνη που κατατέθηκε πρώτη.
12. Τροπολογίες που έχουν ήδη υπερψηφιστεί είναι αδύνατο να ανακληθούν.
13. Τροπολογίες που έχουν κατατεθεί και δεν έχουν παρουσιαστεί, δύναται να τροποποιηθούν μόνο με την ανάκληση και την εκ νέου κατάθεσή τους κατά τη διάρκεια ανεπίσημης συζήτησης, αν αυτή υπάρξει σύμφωνα με το άρθρο 64.

Άρθρο 60

Κατάθεση και περιεχόμενο προσθηκών

1. Οι προσθήκες πρέπει να σχετίζονται με το κύριο αντικείμενο του σχεδίου νόμου.
2. Οι προσθήκες εισάγουν νέο ζήτημα στο σχέδιο νόμου και σε καμία περίπτωση δεν τροποποιούν ήδη υπάρχοντα άρθρα ή διατάξεις.
3. Οι προσθήκες παρουσιάζονται και ακολουθεί σύντομη συζήτηση κατά την οποία ομιλούν δύο (2) ομιλητές υπέρ και δύο (2) κατά της προσθήκης και ακολουθεί ψηφοφορία επ' αυτής. Ο αριθμός των ομιλητών είναι στη διακριτική ευχέρεια του Προεδρείου. Το Προεδρείο μπορεί να αποδεχτεί πρόταση των βουλευτών, η οποία δεν είναι δεσμευτική. Ο αριθμός των ομιλητών δεν δύναται να είναι μικρότερος από έναν (1) υπέρ και έναν (1) κατά.
4. Ο Πρόεδρος της Επιτροπής ανακοινώνει τη δυνατότητα παρουσίασης των προσθηκών.
5. Ο Πρόεδρος της Επιτροπής μπορεί να αποκλείσει προσθήκες από τη συζήτηση ή να ορίσει έναν (1) ομιλητή υπέρ και έναν (1) κατά μίας προσθήκης, είτε λόγω ομοιότητας με άλλες, είτε ελλείψει χρόνου.
6. Ο βουλευτής που έχει καταθέσει προσθήκη δύναται να την αποσύρει με γραπτή παράκληση οποιαδήποτε στιγμή πριν κληθεί από τον Πρόεδρο να την παρουσιάσει.
7. Όσες προσθήκες δεν προλάβει η επιτροπή να συζητήσει, διαγράφονται από το σχέδιο νόμου και δεν ενσωματώνονται.
8. Άρθρο που έχει καταψηφιστεί μπορεί να εισαχθεί εκ νέου με προσθήκη.
9. Οι προσθήκες εισάγονται και παρουσιάζονται πάντα με τον κανόνα της χρονικής προτεραιότητας.
10. Η κάθε κοινοβουλευτική ομάδα έχει το δικαίωμα κατάθεσης έως και πέντε (5) προσθηκών.
11. Αναλογικά τίθενται σε ισχύ οι παράγραφοι 12 και 13 του άρθρου 59.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

ΤΑΚΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Παραπομπή για νομοτεχνική επεξεργασία στην νομική υπηρεσία της Βουλής

Άρθρο 61

1. Ο Πρόεδρος της Βουλής παραπέμπει τα σχέδια νόμου στη Νομική Υπηρεσία που προβλέπεται από το άρθρο 68 του Κανονισμού για νομοτεχνική επεξεργασία πριν την έναρξη των εργασιών της Βουλής.
2. Η Νομική Υπηρεσία επεξεργάζεται νομοτεχνικά το κείμενο μέσα στην προθεσμία που έχει τάξει σε αυτήν ο Πρόεδρος της Βουλής.

Παραπομπή στην αρμόδια επιτροπή

Άρθρο 62

Ο Πρόεδρος της Βουλής παραπέμπει τα σχέδια νόμου που λαμβάνει από τους Υπουργούς για επεξεργασία και εξέταση στις αρμόδιες επιτροπές.

Τρόπος συζήτησης των σχεδίων νόμου

Άρθρο 63

Η συζήτηση και η ψήφιση των σχεδίων νόμου γίνεται σε τρία στάδια:

- (α) την ανεπίσημη συζήτηση,
- (β) την επίσημη συζήτηση, και
- (γ) την ψήφιση του σχεδίου νόμου.

Ανεπίσημη Συζήτηση

Άρθρο 64

1. Κατά την ανεπίσημη συζήτηση, οι βουλευτές δύνανται:
 - (α) να συζητήσουν αναφορικά με το σχέδιο νόμου και τις προτάσεις τους σχετικά με πιθανές τροπολογίες ή προσθήκες,
 - (β) να καταθέσουν τροπολογίες ή προσθήκες στο Προεδρείο, οι οποίες πρέπει να φέρουν την υπογραφή τουλάχιστον του ενός ογδού (1/8) των μελών της επιτροπής, εξαιρουμένου του βουλευτή που καταθέτει την τροπολογία.
2. Κατά την ανεπίσημη συζήτηση επιτρέπεται η ελεύθερη κίνηση στον χώρο της επιτροπής και παύει ο συντονισμός της συζήτησης από το Προεδρείο.
3. Μόλις λήξει ο προκαθορισμένος από το Προεδρείο χρόνος της ανεπίσημης συζήτησης, η επιτροπή εισέρχεται αυτόματα σε επίσημη συζήτηση.
4. Το Προεδρείο οφείλει να προχωρήσει σε ανεπίσημη συζήτηση:
 - (α) Εφόσον κατατεθεί σχέδιο νόμου στην Ολομέλεια ή την αρμόδια επιτροπή, κατά την έναρξη των εργασιών της Ολομέλειας ή της αρμόδιας επιτροπής, ώστε να κατατεθούν τροπολογίες στα υφιστάμενα άρθρα ή/και προσθήκες νέων άρθρων, ή
 - (β) Μόλις ολοκληρωθεί η συζήτηση όλων των υφιστάμενων άρθρων της αρχικής μορφής του σχεδίου νόμου, ώστε να συζητηθούν και να κατατεθούν τροπολογίες επί των προσθηκών που πρόκειται να συζητηθούν.
5. Οποιοσδήποτε βουλευτής έχει το δικαίωμα να εγείρει αίτημα για διεξαγωγή ανεπίσημης συζήτησης προς το Προεδρείο, διευκρινίζοντας το θέμα συζήτησης και προτείνοντας χρόνο συζήτησης.
6. Επί του αιτήματος για διεξαγωγή ανεπίσημης συζήτησης, το Προεδρείο μπορεί:
 - (α) να απορρίψει το αίτημα αιτιολογημένα,
 - (β) να εγκρίνει το αίτημα αιτιολογημένα, ή
 - (γ) να θέσει το αίτημα σε ψηφοφορία του σώματος της Ολομέλειας ή της επιτροπής.

Επίσημη Συζήτηση

Άρθρο 65

1. Κατά την επίσημη συζήτηση, το Προεδρείο προσκαλεί τους βουλευτές να λάβουν το βήμα σύμφωνα με το άρθρο 34.
2. Κατά προεπιλογή, ο επιτρεπόμενος χρόνος ομιλίας ορίζεται στα δύο (2) λεπτά για κάθε ομιλητή.
3. Ο Πρόεδρος δύναται να αλλάζει τον επιτρεπόμενο χρόνο ομιλίας των βουλευτών ανά άρθρο, τροπολογία ή προσθήκη, ανάλογα με την αυξημένη σημασία του αντικειμένου της συζήτησης.
4. Οι βουλευτές και τα μέλη της Κυβέρνησης έχουν το δικαίωμα να τοποθετηθούν οποιαδήποτε στιγμή σηκώνοντας την καρτέλα που φέρει το όνομά τους, αφού πρώτα τους δοθεί ο λόγος από το Προεδρείο.
5. Για κάθε άρθρο ή προσθήκη στο σχέδιο νόμου, ο Πρόεδρος ανοίγει ξεχωριστή συζήτηση.
6. Μετά την ολοκλήρωση της, ο Πρόεδρος κλείνει την συζήτηση και κινεί αυτεπάγγελτα διαδικασία ψήφισης του άρθρου ή της προσθήκης.
7. Μετά την ψήφιση του άρθρου ή της προσθήκης, ο Πρόεδρος ανοίγει εκ νέου συζήτηση για το επόμενο κατά σειρά άρθρο ή προσθήκη.
8. Κατά τη διάρκεια συζήτησης ενός άρθρου, οι βουλευτές δύνανται να παρουσιάσουν τις ήδη κατατεθειμένες τροπολογίες, αφού λάβουν την άδεια από τον Πρόεδρο της επιτροπής.
9. Ακολουθεί η διαδικασία συζήτησης και ψήφισης επί της τροπολογίας.
10. Επιτρέπονται ερωτήσεις από τους υπόλοιπους βουλευτές ή τα μέλη της Κυβέρνησης προς τον ομιλητή, αν περισσεύει χρόνος και αν ο ομιλητής το επιθυμεί.
11. Προκειμένου ένας βουλευτής ή μέλος της Κυβέρνησης να απευθύνει ερώτηση προς τον ομιλητή, εγείρει το αντίστοιχο αίτημα, το οποίο αναγνωρίζεται από το Προεδρείο.
12. Αφού συζητηθούν και ψηφισθούν κατά σειρά όλα τα αυθεντικά άρθρα του σχεδίου νόμου, ακολουθεί η συζήτηση και η ψήφιση των προσθηκών ως επιπρόσθετων άρθρων κατά σειρά κατάθεσης στο Προεδρείο.
13. Οι εργασίες της επιτροπής ολοκληρώνονται με την ψήφιση του τελευταίου επιπρόσθετου άρθρου του σχεδίου νόμου.

Τρόπος συζήτησης και ψήφισης των άρθρων και των τροπολογιών

Άρθρο 66

1. Η συζήτηση και η ψήφιση των άρθρων και των προσθηκών γίνεται διαδοχικά και με τη σειρά που έχουν στο κείμενο του σχεδίου νόμου, για τα αυθεντικά άρθρα, και της χρονικής στιγμής που κατατέθηκαν, για τις προσθήκες. Παρόλα αυτά, παραμένει στη διακριτική ευχέρεια του Προεδρείου η αλλαγή του κανόνα.
2. Οι τροπολογίες συζητούνται και ψηφίζονται με σειρά μεγέθους της αλλοίωσης του άρθρου ή της προσθήκης, ξεκινώντας από τη τροπολογία που αλλοιώνει το άρθρο σε μεγαλύτερο βαθμό και προχωρώντας με εκείνες που το αλλοιώνουν σε μικρότερο βαθμό. Σε περίπτωση ίδιας αλλοίωσης ή αδυναμία εφαρμογής του κανόνα αυτού θα παρουσιάζεται εκείνη που κατατέθηκε πρώτη, κατά το άρθρο 59.
3. Οι βουλευτές μπορούν να κατευθύνουν την σειρά συζήτησης των άρθρων ή προσθηκών με δύο τρόπους:
 - (α) εγείροντας πρόταση παράλειψης, μπορούν να ζητήσουν την παράλειψη συζήτησης του άρθρου ή της προσθήκης που πρόκειται να συζητηθεί.

- (β) εγείροντας πρόταση επιστροφής, μπορούν να ζητήσουν την συζήτηση άρθρου ή προσθήκης που έχει παραληφθεί να συζητηθεί προηγουμένως μετά από πρόταση παράλειψης.
4. Στην περίπτωση που προταθεί από βουλευτή παράλειψη ή επιστροφή, το Προεδρείο μπορεί:
- (α) να απορρίψει την πρόταση αιτιολογημένα,
 - (β) να εγκρίνει την πρόταση αιτιολογημένα, ή
 - (γ) να θέσει την πρόταση σε ψηφοφορία του σώματος της Ολομέλειας ή της επιτροπής.
5. Εάν ένα άρθρο ή προσθήκη παραληφθεί, τότε τοποθετείται στο τέλος της λίστας συζήτησης, συζητείται όμως εντός της επίσημης συζήτησης στην οποία υπάγεται η συζήτησή του.

Ολοκλήρωση της συζήτησης

Άρθρο 67

1. Η επιτροπή μπορεί μετά πρόταση του ενός δέκατου (1/10) του όλου αριθμού των βουλευτών να αποφασίσει την ολοκλήρωση της συζήτησης του σχεδίου νόμου.
2. Η επιτροπή δεν ψηφίζει το σχέδιο νόμου επί του συνόλου.
3. Μετά την κήρυξη της ολοκλήρωσης της συζήτησης στην επιτροπή, ο Πρόεδρος της αποστέλλει το σχέδιο νόμου για συζήτηση στην Ολομέλεια της Βουλής.

Ευχέρεια του Προεδρείου

Άρθρο 68

1. Στο Προεδρείο της επιτροπής και της Ολομέλειας αναγνωρίζονται διακριτικές ευχέρειες πάνω σε διαδικαστικά θέματα, όπως ορίζονται στα επιμέρους άρθρα του κανονισμού.
2. Στο Προεδρείο αναγνωρίζεται η ευχέρεια, σε περίπτωση πολλών τροπολογιών επί άρθρου ή προσθήκης, να παρακάμψει προσωρινά τις εναπομείνουσες προκειμένου να συνεχιστεί η συζήτηση στα υπόλοιπα άρθρα ή προσθήκες. Μετέπειτα, δύναται να επιστρέψει στη συζήτηση αυτών.
3. Στο Προεδρείο αναγνωρίζεται η ευχέρεια να κρίνει αν η τροπολογία είναι συναφής με το άρθρο ή την προσθήκη στο οποίο απευθύνεται.
4. Σε περίπτωση άσχετης τροπολογίας με το θέμα του άρθρου ή της προσθήκης, το Προεδρείο υποχρεούται να τη διαγράψει.
5. Το Προεδρείο μπορεί να τερματίσει τη συζήτηση επί ενός άρθρου ή μίας προσθήκης λόγω χρόνου, ακόμα και αν δεν έχουν συζητηθεί όλες οι τροπολογίες.

Αιτήματα Ερώτησης

Άρθρο 69

1. Στους βουλευτές αναγνωρίζεται το δικαίωμα να εγείρουν αιτήματα ερώτησης, με τα οποία μπορούν να αποκτήσουν περισσότερες πληροφορίες αναφορικά με το περιεχόμενο μίας ομιλίας ή ενός διαδικαστικού θέματος.
2. Κανένα αίτημα δεν διακόπτει άλλον ομιλητή που έχει λάβει το δικαίωμα λόγου.
3. Κάθε βουλευτής ή μέλος της Κυβέρνησης εγείρει αίτημα ερώτησης σε ομιλητή σχετικά με το περιεχόμενο της ομιλίας του.
4. Το αίτημα ερώτησης μπορεί να ασκηθεί μόνο όταν ο Πρόεδρος το αναγνωρίσει και προϋποθέτει ο ομιλητής να επιθυμεί να δεχτεί ερωτήσεις και να υπάρχει χρόνος γι' αυτές.

5. Ο Πρόεδρος διαπιστώνει την επιθυμία του βουλευτή με την ολοκλήρωση της ομιλίας του πρώτου, εφόσον ο χρόνος το επιτρέπει.
6. Κάθε βουλευτής ή μέλος της Κυβέρνησης δύναται να εγείρει αίτημα ερώτησης προς το Προεδρείο αναφορικά με θέματα διαδικασίας εργασιών της επιτροπής.
7. Ο Πρόεδρος δύναται να στερήσει το δικαίωμα στο αίτημα ερώτησης προς το Προεδρείο σε περίπτωση άμετρης χρήσης του.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ
ΝΟΜΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

Διάρθρωση & Αρμοδιότητες

Άρθρο 70

1. Συνιστάται Νομική Υπηρεσία της Βουλής, που αποτελείται από:
 - (α) δώδεκα (12) Νομικούς Συμβούλους,
 - (β) έναν (1) Επικεφαλής της Νομικής Υπηρεσίας, και
 - (γ) έναν (1) Αναπληρωτή Επικεφαλής της Νομικής Υπηρεσίας.
2. Η Νομική Υπηρεσία της Βουλής υπάγεται απευθείας στον Πρόεδρο της Βουλής.
3. Ο Επικεφαλής ασκεί την εποπτεία επί του έργου των Νομικών Συμβούλων.
4. Οι αρμοδιότητες της Νομικής Υπηρεσίας συνίστανται σε:
 - (α) νομοτεχνική επεξεργασία των σχεδίων νόμου πριν την κατάθεση τους στο Προεδρείο της Βουλής, και
 - (β) νομική υποστήριξη των εργασιών της Ολομέλειας και των επιτροπών.
5. Η Νομική Υπηρεσία είναι συμβουλευτικό όργανο χωρίς αποφασιστικές αρμοδιότητες.
6. Η Νομική Υπηρεσία εκτός της ανεπίσημης συζήτησης έρχεται σε επαφή με τους βουλευτές μόνο κατόπιν σχετικής άδειας του Προεδρείου.